

CO STÁLO ZA KVALITATIVNÍM SKOKEM ČESKÉHO VODÁRENSTVÍ V POSLEDNÍM ČVRTSTOLETÍ?

Ing. Oldřich Vlasák, ředitel a člen představenstva Sdružení oboru vodovodů a kanalizací ČR, má za to, že „bohužel pan premiér, stejně jako někteří ministři v obdobných vyjádřeních z poslední doby zcela záměrně opomíjejí, že více než 92 % veškeré vodohospodářské infrastruktury patří městům a obcím“. Oldřich Vlasák rovněž konstatoval: „Říkat, že chyba byla privatizace – tedy převedení majetku VaK na města a obce v roce 1993 – je i přímým útokem na komunální politiky, kteří zodpovědně rozhodovali a stále rozhodují o vhodném modelu vlastnictví i provozu vodárenské infrastruktury. Je to zároveň důkazem neznalosti základních čísel a faktů, která ministerstva životního prostředí a zemědělství každoročně publikují v tzv. Modré zprávě. Ta dokládá, že právě privatizace a soutěž různých modelů provozu vodovodů a kanalizací umožnila ohromný kvalitativní skok českého vodárenství.“

Ředitel SOVAK svá tvrzení podepřel i těmito fakty: „Například stávající a v Evropské unii unikátní samofinancovatelnost absolutní většiny profesionálních podniků VaK (viz zpráva Koordinačního výboru pro VaK, kde jsou přítomni zástupci ministerstev financí i životního prostředí). O více než 70 % nižší úniky vody než před privatizací. Téměř 95% pokrytí veřejnými vodovody – vysoce nad Slovenskem, Maďarskem či Polskem, a 84% napojení na veřejnou kanalizaci. Nejvyšší 99–100% shoda v kvalitě dodávané pitné vody v EU. Vysoké standardy zákaznických služeb, které nastavily velké provozní společnosti. Zcela nejtvrší soutěžní prostředí v EU, vyžadující pro provoz VaK koncesní řízení s omezením maximálně pět let (EU takový požadavek vůbec nemá).“ Navíc jak Oldřich Vlasák ve svých odpovědích pro Moderní obec připomněl, ministerstvo financí určuje přesná pravidla cenotvorby, která dlouhodobě brání vzniku nepřiměřeného zisku.

MYŠLENKA NA SCELOVÁNÍ MAJETKU VODOVODŮ A KANALIZACÍ MÁ I SVÉ RACIONÁLNÍ JÁDRO

Pokud je úmyslem státu vodohospodářský majetek scelovat, měnit stávající modely či municipalizovat (rekomunalizovat), pak patrně bude nutné vzít v úvahu všech zhruba 6700 vlastníků veřejných vodovodů a kanalizací a zhodnotit, zda je skutečně vůlí těchto vlastníků – tedy zejména měst a obcí, takto s tímto majetkem nakládat.

Jak však připomněl ředitel Sdružení oboru vodovodů a kanalizací, scelování vlastnické struktury není zcela nereálná myšlenka. V době, kdy je zapotřebí uskutečňovat rozsáhlá regionální opatření pro zásobování vodou ze stabilních a odolných zdrojů, má totiž svoje opodstatnění.

„Není však přijatelné, aby jakýmkoliv způsobem docházelo k finanční podpoře municipalizace, či vlastnické změně

fungujícího systému,“ zdůraznil Oldřich Vlasák.

SOUKROMÍ A VEŘEJNÍ DODAVATELÉ VODY: KDO MÁ JAKÉ CENY?

Zeptali jsme se ho i na jeho názor na poskytování půjček pro obce a města, aby mohly odkoupit zpět podíly v privatizovaných vodárenských společnostech obcím.

„Těmito půjčkami na odkupy majetku je asi méně odkup provozních společností, které nejsou přímo vlastněny či spoluvlastněny městy a obcemi,“ odpověděl Oldřich Vlasák. „Ale takových je minimum. Navíc je paradoxní, že řada těchto provozních společností je také vlastněna městy a obcemi a funguje jako provozovatel majetku svého města a akcionáře, i majetku ostatních obcí, nyní s více než 30% podílem na trhu veřejných vodovodů a kanalizací.“

„Ve finále je možné položit si otázku, zda bude voda levnější, či nikoliv. Statistika našeho oborového sdružení, ale také data Ministerstva zemědělství jasně dokládají, že při zahrnutí veškerých nákladů není cena vodného u soukromých dodavatelů dražší než od těch veřejných. Princip soutěže a tlak na efektivitu je tak vyvažován právě položkou zisku, která umožňuje další rozvoj provozních společností a je jedno, zda jde o veřejné (městské) či soukromé provozovatele,“ zdůraznil ředitel SOVAK.

SMLOUVY KONČÍ, CO DÁL?

Řada dlouhodobých smluv se soukromými subjekty o provozování vodohospodářské infrastruktury ve vlastnictví měst a obcí letos po pětadvaceti letech trvání končí, nebo se tomu rychle blíží. Proto nemálo municipálních vlastníků vodovodů a kanalizací může stát před dilematem, zda tyto smlouvy obnovit či prodloužit se stávajícími provozovateli (avšak případně za výhodnějších podmínek), nebo se raději soustředit na transparentní výběr „vstřícnějších“ nových provozovatelů. Eventuálně, zda začít provozovat svoje vodovody a kanalizace vlastními silami.

Oldřich Vlasák v té souvislosti připomněl, že ačkoliv oddílný model provozování VaK zatím pokrývá zhruba 67 % trhu, i nyní z tohoto podílu už téměř polovinu mají provozní společnosti s majetkovým podílem měst a obcí. Ředitel SOVAK dále poznamenal: „Paradoxem je, že postupný převod provozních společností pod města a obce znamená absenci prvku konkurence i snahy o zajištění efektivity a kvality služeb, protože městské společnosti nejsou vystaveny žádné konkurenci. Ale trend je opravdu takový a nezbyvá než doufat, že čas ukáže, že obdobně jako v USA či Japonsku za deset patnáct let začnou odpovědní vlastníci opět uvažovat o tom, jak do oboru vodovodů a kanalizací vnést soutěžní prvek a inovace, které privatizace jednoznačně přinesla. Záleží jen na představitelích obcí a měst, zda po uplynutí smlouvy budou infrastrukturu provozovat sami, či zda výběrovým řízením vyberou vhodného provozovatele, či zda zvolí jiný model.“

Pokud je úmyslem státu vodohospodářský majetek scelovat, měnit stávající modely či municipalizovat (rekomunalizovat), pak patrně bude nutné vzít v úvahu všech zhruba 6700 vlastníků veřejných vodovodů a kanalizací a zhodnotit, zda je skutečně vůlí těchto vlastníků – tedy zejména měst a obcí, takto s tímto majetkem nakládat.

STÁLE VÍCE PENĚZ Z VODNÉHO A STOČNÉHO JDE DO INFRASTRUKTURY

Z údajů Ministerstva zemědělství vyplývá, že v roce 2016 činila celková suma prostředků určených na opravu, obnovu a budování nové infrastruktury částku zhruba 13,7 mld. Kč, což představovalo více než 38% podíl v platbách za vodné a stočné.

Za potěšující lze označit skutečnost, že objem těchto prostředků u odpovědných vlastníků veřejných vodovodů a kanalizací každoročně roste, přičemž během posledních deseti let podíl těchto zdrojů v cenách pro vodné a stočné vzrostl téměř o 100 %. Výjimkou jsou, jak připouští i Ministerstvo zemědělství, některé malé lokality s uměle udržovanými nízkými cenami, které jsou často dosahovány na úkor tvorby potřebných finančních prostředků na obnovu či dotacemi z rozpočtů obcí.

PŘEHODNOTIT BY SE MĚLO I FUNGOVÁNÍ CENÍKU MF

Do ceny vody se zahrnují tzv. oprávněné náklady a přiměřený zisk provozovatele, které jsou dány Cenovým věstníkem Ministerstva financí. Kdybychom tedy chtěli přibrzdit růst cen vody či úroveň vodného a stočného dokonce stlačit níže, než na jaké je nyní, neměla by být přehodnocena i pravidla každoročně stanovovaná výše uvedeným cenovým věstníkem? zeptali jsme se Oldřicha Vlasáka.

„Z pohledu cenového věstníku je zejména nutné zajistit jeho dlouhodobost a predikovatelnost. Bohužel, to zatím není realitou. Mění se podmínky, zpříšňují se limity, používají se náročnější a dražší technologie. Změny byly historicky realizovány bez dostatečného vyhodnocení dopadů a je zcela bezpodmínečné, aby se tato situace změnila,“ odpověděl ředitel SOVAK a uzavřel: „Pravidla by měla motivovat k snižování cen vodného a stočného při maximalizaci tvorby prostředků na obnovu a spravedlivé odměně za rizika, která vlastnictví i provoz infrastruktury VaK přinášejí.“

IVAN RYŠAVÝ